

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudců JUDr. Hany Pipkové a JUDr. Marcely Rouskové v právní věci žalobce: **A. Ž.**, proti žalovanému: **1) Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, **2) Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Praha 4, Soudní 1672/1a, **3) Vězeňská služba České republiky, Věznice Plzeň-Bory**, se sídlem Plzeň, Klatovská 202, v řízení o žalobě na ochranu před nečinností správního orgánu, o žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce,

t a k t o :

- I. Žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků se z a m í t á .**
- II. Žádost žalobce o ustanovení advokáta se z a m í t á .**
- III. Žaloba se z a m í t á .**
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobce se podáním ze dne 14.11.2011 domáhal u Městského soudu v Praze ochrany před nečinností správního orgánu a žádal, aby soud rozsudkem uložil řediteli Věznice Plzeň-Bory vydat rozhodnutí o jeho návrhu na zrušení rozhodnutí:

- a) rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu ze dne 30.10.2002. č.j. 17812-Z/2002-V/711
- b) rozhodnutí o povinnosti uhradit náklady výkonu trestu ze dne 20.10.2003, č.j. 17812/2002-UNVT-02

- c) rozhodnutí o povinnosti uhradit náklady výkonu trestu ze dne 20.4.2004 č.j. 17812/2002-UNVT-02
- d) rozhodnutí o povinnosti uhradit náklady výkonu trestu ze dne 20.7.2004, č.j. 17812/2004-UNVT-06
- e) rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu vazby ze dne 31.10.2005, č.j. 17812-2005-V/711.

Ředitel věznice je dle názoru žalobce k vydání uvedeného rozhodnutí povinný, neboť velký senát Evropského soudu pro lidská práva v rozhodnutí ze dne 30. 9. 2010 ve věci Žirovnický v. Česká republika (v právní moci dne 21. 2. 2011) konstatoval, že žalobce byl zadržován ve vazbě v období od 1. 1. 2002 do 10. 2. 2002 v rozporu s Evropskou Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod. Tato skutečnost měla dle názoru žalobce zatížit nezákonností veškerá další rozhodnutí o omezení jeho svobody a ve spojení s tím, že žalobci dodnes nebylo doručeno usnesení Vrchního soudu v Praze dle § 321 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů, odůvodňuje vydání žalobcem požadovaného rozhodnutí, vedoucího ke zrušení rozhodnutí o úhradě nákladů protiprávního věznění.

Žalobce se s návrhem na zrušení pěti uvedených rozhodnutí obrátil dne 17. 5. 2011 na Krajské státní zastupitelství v Ostravě. Žalobcovo podání bylo následně postoupeno Krajskému státnímu zastupitelství v Plzni a to je postoupilo řediteli Věznice Plzeň - Bory. Dne 4. 10. 2011 byl žalobce pouze seznámen s obsahem listiny č. j. VS 60/115/2011-11/VŠF03/030 ze dne 4. 10. 2011, v níž mu ředitel uvedené věznice oznámil, že rozhodnutí byla vydána v souladu s platnými právními předpisy. Tato listina přitom nebyla adresována ani doručena žalobci.

Vzhledem k uvedenému žalobce navrhuje, aby soud uložil ředitele Věznice Plzeň - Bory vydat rozhodnutí o návrhu na zrušení pěti shora uvedených rozhodnutí a toto rozhodnutí žalobci úřední cestou doručit.

Žalobce spolu s podáním žaloby požádal soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta.

Osvobození od soudních poplatků, jak uvedl Nejvyšší správní soud např. ve svém rozsudku č. j. 2 As 97/2011-43 ze dne 30. srpna 2011 (všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), představuje procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Podle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

Navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu dle ust. § 35 odst. 8 soudního řádu správního na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

Úspěšnost žádosti o osvobození od soudních poplatků je tak dle ust. § 36 odst. 3 soudního řádu správního podmíněna splněním dvou podmínek: 1) žadatel prokáže nedostatečnost svých majetkových poměrů, a zároveň 2) jeho návrh není zjevně neúspěšný. Nesplnění kterékoliv z uvedených podmínek je důvodem pro zamítnutí žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků. Úspěšnost žádosti o ustanovení zástupce je pak podmíněna splněním ještě jedné další podmínky, a sice že je ustanovení nezbytně třeba k ochraně práv žalobce.

V projednávané věci soud dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, neboť žaloba je zjevně neúspěšná.

K pojmu „zjevné neúspěšnosti“ se již opakovaně vyjádřil Nejvyšší správní soud. Dle jeho rozsudku č. j. 7 Afs 102/2007-72 ze dne 18. prosince 2008 *„vlastnost ‚zjevně neúspěšného návrhu‘, kterou zákonodárce vyjádřil pojmem ‚zjevně‘, je třeba vykládat jako vlastnost návrhu seznatelnou ‚na první pohled‘, jehož neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjistitelná. Takovým ‚zjevně neúspěšným návrhem‘ může být např.: opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení charakteru a povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání, jako je např. kasační stížnost proti usnesení o přerušení řízení.“*

Žalobce v projednávané věci požaduje zrušení rozhodnutí o uložení povinnosti uhradit náklady výkonu vazby, resp. trestu, neboť je dle svého právního názoru omezován na svobodě protiprávně.

Městský soud v Praze věc posoudil takto:

Městský soud v Praze rozhodoval o návrhu podle § 81 odst. 1 soudního řádu správního na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí, a to v mezích žalobcem uplatněných žalobních bodů, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Soud k věci nejprve uvádí, že rozhodování o náhradě nákladů spojených s výkonem vazby a její výši má dvě fáze. Nejprve o povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů spojených s výkonem vazby rozhodne dle § 155 odst. 1 trestního řádu po právní moci rozsudku předseda senátu trestního soudu I. stupně a teprve po právní moci tohoto rozhodnutí rozhodne o výši nákladů výkonu vazby ředitel věznice. Rozhodnutím, jímž se zakládá povinnost odsouzeného nahradit státu náklady spojené s výkonem vazby, je tak rozhodnutí trestního soudu, nikoliv rozhodnutí ředitele věznice. Nejvyšší správní soud k tomu již v rozsudku č. j. 8 Afs 145/2005 - 86 ze dne 27. 1. 2006 uvedl: *„Rozhodnutí předsedy senátu soudu I. stupně, s přípustnými opravnými prostředky, je rozhodnutím nezávislého soudu, které nepochybně splňuje požadavky článku 36 odst. 1 Listiny základních práv svobod. Příslušnost soudu k rozhodnutí o náhradě nákladů výkonu vazby, co do základu takové povinnosti, je jednoznačně vymezena ustanovením § 155 odst. 1 tr. ř. je tedy nepochybné, že další přezkum rozhodnutí ve vymezeném rozsahu správním soudem by byl nejen v rozporu s pravomocí správních soudů, základním způsobem vymezenou ustanovením § 4 s. ř. s. (a ve vztahu k*

přezkoumávanému rozhodnutí rovněž již citovaným ustanovením § 155 tr. ř.), ale rovněž v rozporu s čl. 38 odst. 1 věta druhá Listiny základních práv a svobod.“

Navazující rozhodnutí ředitele věznice podléhá přezkumu ve správním soudnictví, avšak – slovy Nejvyššího správního soudu – „soudní přezkum takového rozhodnutí může v souladu s článkem 38 odst. 1 věta druhá Listiny základních práv a svobod směřovat pouze k přezkumu výše stanovené povinnosti, nikoliv však k přezkumu či zpochybnění její existence“ (naposled citované rozhodnutí Nejvyššího správního soudu). Řediteli věznice při vydání tohoto rozhodnutí nadto nenáleží správní úvaha, v jejímž rámci by mohl rozhodnout o úhradě nákladů v různé výši, avšak je jasně vázán kritérii stanovenými právními předpisy. Žalobce brojí proti samotné existenci povinnosti hradit náklady výkonu vazby, přičemž z uvedeného je zřejmé, že tato problematika do působnosti ředitele věznice věcně nespadá.

Obdobným způsobem je upraven proces rozhodování o úhradě nákladů výkonu trestu odnětí svobody, ovšem s tím rozdílem, že o náhradě nákladů výkonu trestu rozhoduje ředitel věznice bez předchozího rozhodnutí soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 33/2011-56 ze dne 27. dubna 2012). Povinnost obžalovaného, který byl pravomocně uznán vinným, nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody je založena ustanovením § 152 odst. 1 písm. d) [dříve písm. c)] trestního řádu. Vydání rozhodnutí o náhradě nákladů výkonu trestu je tak závislé na jiné právní skutečnosti a nespadá do diskrece ředitele věznice rozhodnout, zda konkrétní odsouzený tyto náklady hradit bude, nebo nikoli. Jelikož žalobce brojí proti samotné existenci povinnosti hradit náklady výkonu trestu, žalovaný ředitel věznice není ve vztahu k projednání tohoto požadavku žalobce věcně příslušný.

Vzhledem k tomu, že v projednávaném případě se žalobce se svou žádostí obrátil na věcně nepřislušný orgán veřejné moci, soud dospěl k závěru, že žalobce nemůže být ve své žalobě úspěšný. Věcnou nepřislušnost, k jejímuž prokázání není třeba žádného dokazování, je přitom třeba považovat za skutečnost „zjevnou“ ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 soudního řádu správního. Z uvedeného důvodu soud žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal. Jelikož nejsou dány podmínky pro osvobození od soudních poplatků, soud nemohl, řídit se ustanovením § 35 odst. 8 soudního řádu správního, vyhovět ani žádosti žalobce o ustanovení zástupce.

Žalobou na ochranu proti nečinnosti správního orgánu podle § 79 odst. 1 soudního řádu správního se lze domáhat toliko toho, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí nebo osvědčení, jež má dostatečný právní podklad a jehož vydání je v pravomoci správního orgánu, a v jehož vydání je tento správní orgán nečinný. V souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek č. j. 9 Ans 12/2011-18 ze dne 5. ledna 2012) je tak dovolání se ochrany proti nečinnosti správního orgánu u soudu omezeno na případy, kdy ve správním řízení správní orgán má povinnost vydat rozhodnutí nebo má povinnost vydat osvědčení, má tak učinit v určité zákonem stanovené lhůtě a žalobce vyčerpal, pokud je ovšem zákon o správním řízení zakládá, zákonné prostředky správního řízení k ochraně před nečinností správního orgánu. Žalobou na ochranu proti nečinnosti se tak nelze domáhat toho, aby bylo správnímu orgánu uloženo zahájit řízení, ale jen toho, aby vydal – v řízení již zahájeném – rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení. Takový návrh musí být obsažen v návrhu výroku rozsudku, jenž je povinnou součástí takové žaloby (§ 80 odst. 3 písm. c) s. ř. s.).

Úkolem soudu v řízení o ochraně před nečinností správního orgánu není za žalobce „vybírat“ orgán veřejné moci, v jehož příslušnosti je řešení žalobcem předestřených otázek a svým rozsudkem „přesouvat“ nesprávně podanou žádost tomu orgánu, do jehož věcného okruhu spadá předmět žádosti. Žalované Ministerstvo spravedlnosti, resp. Vězeňská služba, Věznice Plzeň – Bory, není orgánem, jemuž by soud v dané věci mohl uložit povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé; jinou povinnost (t. j. předložit žádost jinému, věcně příslušnému, orgánu) soud žalovanému v tomto typu řízení uložit nemůže, a nemůže ani ukládat povinnosti orgánům veřejné moci, které účastníky řízení nejsou (tj. aby tento jiný, věcně příslušný orgán ve věci rozhodl).

Městský soud v Praze proto žalobu jako nedůvodnou dle § 81 odst. 3 soudního řádu správního zamítnul.

Výrok o náhradě nákladů řízení soud opřel o ustanovení § 60 odst. 1 soudního řádu správního a contrario, neboť žalobce neměl ve věci úspěch a žalovaným správním orgánům žádné náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 29. března 2013

JUDr. Slavomír Novák, v.r.
předseda senátu

za správnost vyhotovení:
Simona Štěpinová